

ЈКП Београдски метро и воз
Београд
датум: 22 APR 2025
организациона јединица:
број предмета: 2413/25
број прилога:

ЈКП Београдски метро и воз

ПОЛИТИКА ЉУДСКИХ ПРАВА

АПРИЛ 2025.

ПРЕДГОВОР

Јавно комунално предузеће „Београдски метро и воз“ Београд овим представља Политику људских права која истиче нашу посвећеност и одговорност у унапређењу и очувању људских права у свим нашим подухватима и пословима. Посвећеност унапређењу људских права огледа се у нашем вођству и усмеравању, обавези према радницима, обавези према крајњим корисницима, путницима и локалним заједницама, блиском укључивању заинтересованих страна и заштити животне средине, здравља и безбедности током свих фаза наших пројеката.

Поред поштовања Устава и државних закона у области људских права, Јавно комунално предузеће „Београдски метро и воз“ Београд се ревносно придржава међународних стандарда и најбоље праксе у унапређењу људских права у циљу одржавања високог квалитета услуга и побољшања репутације.

Јавно комунално предузеће „Београдски метро и воз“ Београд служи не само као пружалац услуга градског превоза, већ и као пример за ширење добре праксе и знања у заштити људских права, одрживости и животне средине за будуће генерације.

в.д. директора

Андреја Младеновић

1. Циљ, сврха и обим

Сврха ове Политике јесте да саопшти да се Јавно комунално предузеће „Београдски метро и воз“ Београд (у даљем тексту БМВ) и његови запослени подржавају етичке и друштвене вредности у оквиру пословних одлука, делатности и партнерстава. Ова Политика истиче обавезаност БМВ-а на поштовање људских права и вредности интегритета и људског достојанства. У свом пословању, БМВ штити међународно признате законе и оквире, те националне законе у области људских права.

2. Шта су то људска права?

Људска права су основна права и слободе које припадају сваком човеку на свету. Она почивају на заједничким вредностима као што су достојанство, правичност, једнакост, поштовање и независност. Ове вредности су дефинисане и осигуране кроз домаће законодавство.

Други део Устава Републике Србије, који је највиши правни акт Републике Србије, посвећен је људским и мањинским правима и слободама (чланови од 18. до 81.), и подељен је у три целине, и то: 1. Основна начела (чланови од 18. до 22.), 2. Људска права и слободе (чланови од 23. до 74.) и 3. Права припадника националних мањина (чланови од 75. до 81.).

Уставом Републике Србије прописано је да се људска и мањинска права загарантована Уставом непосредно примењују, као и да Устав гарантује, те стога, непосредно примењује људска и мањинска права загарантована општеприхваћеним међународним уговорима и законима, те да домаће законодавство ни у ком случају не може утицати на суштину гарантованих права, али може прописати начин њиховог потенцијалног остваривања.

У делу Устава који се бави хијерархијом правних аката (члан 194.) прописује се да су ратификовани међународни уговори и општеприхваћена правила међународног права део правног поретка Републике Србије и да ратификовани међународни уговори морају бити у складу са Уставом, док закони и други општи акти морају бити у складу са ратификованим међународним уговорима и општеприхваћеним правилима међународног права.

Устав Републике Србије садржи дугачку и свеобухватну листу људских права и слобода. Уставом су загарантована сва права која се наводе у међународним документима о људским правима (достојанство и слободан развој личности; право на живот; неповредивост физичког и психичког интегритета; забрана ропства, положаја сличног ропству и принудног рада; право на слободу и безбедност; допунска права у случају лишавања слободе без одлуке суда; право на правично суђење; право на заштиту личних података; право на једнаку заштиту права и на правно средство, итд.).

Уставом је прописано да се одредбе о људским и мањинским правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење.

3. Обавезаност и начела

У складу са Водећим принципима Уједињених нација о пословању и људским правима (енг. *UNGPs*), ми у БМВ-у обавезујемо се на поштовање Универзалне декларације Уједињених нација о људским правима, основних стандарда рада Међународне организације рада (МОР) и Декларације МОР о основним принципима и правима на раду.

БМВ се обавезује на заштиту људских права како је предвиђено основним међународно признатим декларацијама о људским правима, као што је Међународна повеља о људским правима (која укључује Универзалну декларацију о људским правима и основне акте који су ушли у њен састав: Међународни пакт о грађанским и политичким правима и Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима), заједно са принципима који се тичу основних права у осам основних конвенција МОР-а наведених у Декларацији о основним принципима и правима на раду, и у складу са смерницама Организације за економску сарадњу и развој (енг. *OECD*) за мултинационална предузећа.

У складу са Водећим принципима УН, овим се обавезујемо да ћемо подржати одговорност за поштовање људских права и:

(а) Избегавати изазивање или учешће у штетном дејству на људска права кроз делатности које обављамо, те решавати овакво дејство одмах по појави истог;

(б) Настојати да спречимо или ублажимо штетно дејство на људска права које је непосредно повезано са нашим пословањем, производима или услугама које се пружају кроз наше пословне односе.

БМВ препознаје кључни значај безбедне, чисте и здраве животне средине у очувању људских права. Препознајемо међусобну повезаност људских права и животне средине и обавезујемо се на заштиту како материјалних права – као што су права на живот, здравље и недискриминацију – тако и процедуралних права, која укључују приступ информацијама, учешће јавности и приступ правди. Унапређењем одрживог управљања животном средином и обезбеђивањем права на здраву животну средину, БМВ се обавезује да свим појединцима омогући да у потпуности остваре своја људска права.

Поред тога, у свом пословању, БМВ поштује људска права појединаца који припадају одређеним групама које захтевају посебну пажњу, а где је могуће негативно дејство на људска права, као што су социјално угрожене групе, жене, националне или етничке, верске и језичке мањине, деца, особе са инвалидитетом и радници мигранти и њихове породице.

Ми у БМВ-у се обавезујемо да:

- Послујемо у складу са напреднаведеним етичким стандардима и у складу са вредностима нашег предузећа и законима у нашој земљи,
- Наступамо отворено и поштено у дијалогу са свим заинтересованим странама и обавезујемо се на ефикасну комуникацију са спољним странама, осигуравајући доступност поузданих и приступачних механизма консултација,
- Радимо на решавању кључних питања од значаја за наш сектор, делатност и ланце снабдевања, укључујући: савремене облике ропства и радне праксе незаконитог искоришћавања, дечији рад, све облике дискриминације, правичне зараде, радно време и услове рада, здравље и безбедност, те право на слободу

удруживања,

- Настављамо да развијамо процесе дужне пажње како бисмо пружили бољи увид и тако помогли у препознавању ризика и осигурали да разумемо најбоље приступе спречавању и ублажавању ризика за људе,
- Не толеришемо и не допуштамо злоупотребу људских права у било ком делу нашег пословања или ланаца снабдевања, а све оптужбе о злоупотреби схватамо озбиљно. Као део наведеног, радићемо на обезбеђивању ефикасног правног лека за повреду људских права путем жалбених механизма предузећа.

4. Спровођење Политике

4.1 Вођење и усмеравање

Свесни смо да наш успех почива на корпоративној култури коју чини одговорно пословање у свему што радимо, а наше руководство је одговорно за пружање јасних смерница, као и за давање примера. Радимо на томе да питања људских права успешно уврстимо у пословне одлуке, а то обухвата и наше пословање генерално, као и односе са добављачима и купцима. Такође разматрамо аспекте људских права у унутрашњим процесима управљања ризицима, пружајући јасну хијерархијску структуру запосленима и добављачима.

4.2 Обавезе према радницима

Радници укључују запослене, клијенте, независне извођаче, пословне партнере и њихове одговарајуће ланце снабдевања. БМВ очекује од свих пословних партнера да се строго придржавају основних конвенција МОР-а и следећих обавеза према правима радника:

- Искорењивање дечијег рада: унапређење безбедног одрастања и детињства и осигурање поштовања одредби Конвенције 138 Међународне организације рада (МОР) по питању дечјег рада, уз стално и обавезно одбацивање свих облика дечијег рада и ропства.
- Искорењивање свих облика принудног рада, ропства и трговине људима: одбацивање принудног или присилног рада, ропства (укључујући праксе повезане са савременим ропством), ропског положаја и трговине људима, и смањење свих ризика у свим пословима и ланцу снабдевања.
- Достојанствен рад и егзистенцијални минимум: подржавање, подстицање и унапређење достојанственог рада и егзистенцијалног минимума који задовољава основне потребе радника и њихових породица, уз накнаду у складу са дужностима које обављају и бројем радних сати, те уз поштовање важећег законодавства о минималној заради и осигурање редовних, благовремених и непосредних исплата. Обавезно је поштовање стандарда МОР-а о радном времену и социјалном осигурању, као и примењиво управљање у погледу радног времена и прековременог рада. Радницима треба обезбедити приступачна и јасна правила о радном времену, паузама и накнадама.

4.3 Обавеза према путницима и крајњим корисницима

Потрошачи и крајњи корисници дефинисани су као лица која примају услуге БМВ-а како би задовољила сопствене потребе. БМВ настоји да послује на професионалан и ефикасан начин, решавајући потребе потрошача, клијената и крајњих корисника, уз

усмереност на извршност и квалитет услуге, и примењује следећа начела и обавезе:

- а) Обезбеђивање квалитета, приступачности и безбедности услуга – услуге морају бити безбедне и доступне свима, укључујући и лица са инвалидитетом.
- б) Израда планова реаговања у случају удеса и ванредних ситуација ради безбедности корисника наших услуга и заједнице; ови планови су доступни запосленима и корисницима наших услуга уз одговарајуће информације и уређења система сигнализације.
- ц) Обезбеђивање одговорног развоја пројеката и услуга: пројектовање, израда и руковање пројектима и услугама засновани су на одрживим критеријумима, уз давање приоритета друштвеним и еколошким доприносима, укључивање потреба корисника и друштва уопште, разматрање критеријума разноликости и инклузије, те животног века пројекта или услуга у целини, примену процеса контроле и дубинске анализе почев од фазе пројектовања, преко фазе изградње, до фазе реализације и рада.

4.4 Обавезе према локалним заједницама

БМВ прихвата обавезу да заштити локалне заједнице и животну средину, доприносећи очувању ресурса и станишта у свим пословима које обавља и поштујући права заједница да живе у чистој и здравој животној средини са пристојним квалитетом живота. Локалне заједнице су дефинисане као појединци и групе које ће вероватно бити погођене активностима БМВ-а. Поштовање њихових права укључује:

- Право на чисту и здраву животну средину: морају постојати мере за спречавање загађења, посебно за заштиту и одрживо коришћење ваздуха, земљишта и воде у областима у којима БМВ послује, избегавајући утицај на здравље заједнице или смањење животног стандарда. На овај начин се обезбеђује очување природних ресурса и станишта уз поштовање права заједница да живе у чистом и здравом окружењу са пристојним животним стандардом.
- Пословање се такође мора водити са фискалним и финансијским интегритетом, на отворен и транспарентан начин, штитећи јавни буџет и интересе корисника, потрошача и друштва.
- Избегавање или смањење ризика и утицаја на здравље, безбедност и сигурност заједнице који могу проистећи из пројеката и повезаних активности БМВ-а, са посебном пажњом на осетљиве групе,
- Спречавање штетних утицаја на здравље и безбедност погођене заједнице током животног века пројекта БМВ-а и обезбеђивање да се заштита особља и имовине спроводи у складу са релевантним принципима људских права и на начин којим се избегавају или смањују ризици за погођене заједнице.

5. Спровођење и праћење ове Политике

За осигурање примене обавеза усвојених у овој Политици, БМВ је обавезан следећим процедурама:

- БМВ константно спроводи мере и процесе засноване на критеријумима сразмерности и вероватноће како би препознао, спречио и ублажио стварне и потенцијалне негативне утицаје на људска права током пословања, пружајући, по потреби, стварну накнаду у сарадњи са погођеним заинтересованим странама. Ове процедуре и њихови резултати се редовно прате и ревидирају како би се

осигурало исправно функционисање и резултати истих, уз ангажовање интересних група подстицањем њиховог учешћа у сталном прегледу и прилагођавању процедура.

- Обезбеђивање усклађености са овим обавезама у целом ланцу снабдевања, укључујући и пословне partnere који ће бити обавезани уговорним захтевима како би се осигурало да су ове процедуре успостављене и примењене.

БМВ се обавезује да пренесе одговорности за људска права кроз међусекторску интеграцију у свим пословима и ланцу снабдевања, као и да промовише дужну пажњу обезбеђивањем планова обуке о људским правима за запослене и раднике током животног века пројекта.

Ова Политика ће бити јасно саопштена и подељена интерно и екстерно свим заинтересованим странама, посебно запосленима, пословним партнерима, извођачима и подизвођачима, и јавно доступна на интернет страни БМВ-а.

Ми у БМВ-у преузимамо одговорност за праћење успешности наших одговора на утицаје на појединце из група или популација које могу бити изложене повећаном ризику од рањивости или маргинализације.

БМВ ће одржавати редовну и транспарентну комуникацију са заинтересованим странама на овом пројекту, и пружаће адекватне повратне информације и решавати сва питања која могу утицати на људска права појединаца и група.

Жалбени механизам на нивоу пројекта ће бити успостављен и доступан свим грађанима и групама. Жалбени механизам на нивоу пројекта ће омогућити отворену комуникацију и делотворан систем за благовремено и пажљиво решавање забринутости и притужби грађана.

Жалбени механизам за раднике биће успостављен и доступан свим запосленима и радницима укљученим у грађевинске радове, било као извођачи или подизвођачи, као и другим пружаоцима услуга током животног века пројекта београдског метроа и свих других пројеката које БМВ предузима.

Жалбени механизми ће бити у складу са Водећим принципима Уједињених нација о пословању и људским правима (енг. *UNGPs*) и биће:

- (а) Легитиман: омогућиће поверење свих група заинтересованих страна за чију употребу су намењени и одговорност за поштено вођење жалбених процеса;
- (б) Приступачан: познат свим групама заинтересованих страна за чију употребу су намењени и пружаће адекватну помоћ онима који се могу суочити са одређеним препрекама у приступу;
- (ц) Предвидив: пружаће јасну и познату процедуру са одредивим временским оквиром за сваку фазу и јасноћу о врстама доступних процеса и исхода и начинима праћења реализације;
- (д) Правичан: настојаће да осигура да оштећене стране имају разуман приступ изворима информација, савета и стручности који су им неопходни како би се укључили у процес жалбе под правичним, утемељеним и уважавајућим условима;
- (е) Транспарентан: осигураће обавештеност страна у жалбеном поступку о напретку истог и пружаће довољно информација о учинку механизма како би се изградило

поверење у успешност истог и испунио предметни јавни интерес;

(ф) У складу са правима: обезбедиће усклађеност резултата и правних лекова са међународно признатим људским правима;

(г) Извор континуираног учења: осланаће се на важне мере за утврђивање стеченог искуства за побољшање механизма и спречавање будућих жалби и штете.